

Dr. Kincses István

KERESZET

BÍRÓSÁGI JOGALKALMAZÁSI HIBA
„BÍRÓI MŰHIBA”

MEGÁLLAPÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

TARTALOM

I. Kereset megengedhetősége	4. o.
II. Hatásköri, illetékességi kérdések, bíróság kijelölése	6. o.
III. Elhatárolások	7. o.
IV. Kereshetőségi jog kérdései	8. o.
V. Kereset célja	8. o.
VI. Megállapítási per indokai	10. o.
VII. Bírói eljárás elvárhatósági szintjének meghatározása, tartalmi analógia megjelölése	12. o.
VIII. Bírói műhiba megjelölése, indoklása	13. o.

T. Hajdú-Bihar Megyei Bíróság
Debrecen

.....I. r.
Dr. Kincses István II. r.

felpereseknek

képv: Dr. Kincses István
ügyvéd

keresete

Orosházi Városi Bíróság
5900 Orosháza Táncsics u. 10. I. r. és a
Békés Megyei Bíróság
5700 Gyula Béke sgt. 38.II. r. alperesek
ellen

Bírósági jogalkalmazási hiba – bírói
műhiba - megállapítása tárgyában

Melléklet:

Tisztelt Hajdú-Bihar Megyei Bíróság

Alulírottak I. r. és Dr. Kincses István II. r. felperes az Orosházi Városi Bíróság 5. P. 20.764/1997/17 sz. alatt kiadott I. fokú ítéletével és az ezt II. fokú fellebbezési eljárásban elbíráló Békés Megyei Bíróság 1. Pf. 21.202/2000/5 sz. alatt kiadott II. fokú jogerős ítéletével kapcsolatban

keresetet

nyújtunk be, mely alapján kérjük T. Hajdú-Bihar Megyei Bíróságot, hogy megállapítani szíveskedjenek, miszerint a fentiekben hivatkozott ítéletekben az eljáró bíróságok az alábbiakban pontosan megjelölt ítéleti rendelkező ill. indoklási részekben bírósági jogalkalmazási hibát – „bírói műhibát” - követtek el, másodlagosan kérjük, hogy az alpereseket perköltségben is marasztalni szíveskedjenek.

I. Kereset megengedhetősége

Jelen kereset a Magyar Köztársaság Alkotmánya és hatályos jogszabályok keretei között maradván olyan eljárást kezdeményez, melyben érvényesülhetnek a jogalanyok bíróság előtti egyenlőségét deklaráló alkotmányos rendelkezések azt megállapítva, hogy jelen kereset tárgyát és eljárását tekintve nem tekinthető megszokott és ismert eljárási fajtának, de azt a hatályos rendelkezések figyelembe vétele mellett tilalmazott aktusnak sem lehet tekinteni.

Jogszabálysértést nemcsak azok követhetnek el, akik felett a bíróság ítélezik, hanem maga a bíróság is. Az alkotmányos egyenlőség elvéből következően nem lehet különbséget tenni a két fajta jogsértés között, amennyiben a nem bíróság által elkövetett jogszabálysértés tényét bíróság megállapíthatja, és szankcionálhatja, a bíróság által elkövetett jogszabálysértések megállapítására és szankcionálására irányuló igényt sem lehet az általános szabályoktól eltérően kezelni.

1949. évi XX. törvény
A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

Alapvető jogok és kötelességek

57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

A peres feleket illetően szükséges, hogy azok perképeséssel rendelkezzenek. A keresetben megjelölt alperesek álláspontunk szerint rendelkeznek perképeséssel az alábbi rendelkezésekre tekintettel:

1997. évi LXVI. törvény
a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról

Helyi és munkaügyi bíróság

19. § (1) A helyi bíróság első fokon jár el.

(5) A helyi és a munkaügyi bíróság nem jogi személy, azonban a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott körben polgári jogi jogokat szerezhet és kötelezettségeket vállalhat.

Megyei bíróság

(3) A megyei bíróság jogi személy.

Az Orosházi Városi Bíróság, mint I. r. alperes szervezeti és működési szabályzata ugyan nem ismert, de ha bármilyen csekély mértékben jogokat és kötelezettségeket is szerezhet, ez a tény önmagában is megalapozná perképeségét. Ezt a státuszát a Pp. pontosan rögzíti is, így mind az I. r., mind a II. r alperes korlátozás nélküli perbeli jogképeséssel rendelkezik.

1952. évi III. törvény
a polgári perrendtartásról

Perképeség

48. § A perben fél az lehet (perbeli jogképeség), akit a polgári jog szabályai szerint jogok illelhetnek és kötelezettségek terhelhetnek.

A jogszabály a fél fogalmát nem határozza meg. Jogszabályainknak az úgynevezett processzuális fél fogalma felel meg. Ennek megfelelően a perben felperesi, alperesi pozícióban részt vehet olyan személy is, aki a perbevitt jogviszonynak nem alanya. Erre példa az ügyész perindítási jogosultsága (Pp. 2/A. §).

A perben jogképes az, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illelhetnek és kötelezettségek terhelhetnek. A perbeli jogképeség ily módon általában a perbeli cselekvőképességhez igazodik.

A perbeli jogképeség nem azonos minden esetben a polgári jogi jogképeséssel. Így például a Pp. 327. §-ának (4) bekezdése elismeri a polgári jogi jogképeséssel nem rendelkező közigazgatási szerv perbeli jogképeségét.

Felek

327. § (1) A közigazgatási per indítására az jogosult, akinek jogát vagy törvényes érdekét az eljárás alapjául szolgáló ügy érinti.

(4) A perben fél lehet az a közigazgatási szerv is, amelynek a 48. § értelmében egyébként nincs perbeli jogképesége.

Tekintettel arra, hogy bírósági károkozás esetén a közigazgatási perekre vonatkozó eljárás rendelkezéseinek alkalmazását rendeli a Ptk 349§-a, ezért az I. r. alperes perképesége sem vitatható.

Jelen kereset tárgya egy korábbi lezárt bírósági eljárásban megszületett I. és II. fokú, jogerős ítéletben rögzített, beazonosítható bírói jogalkalmazási hiba – bírói műhiba – megállapítása a Pp. 123§ alapján. Ezen eljárás célját az alábbiakban fogjuk részletesen kifejteni.

Jelen keresetnek nem célja az, hogy a hivatkozott ítéleteket megváltoztassa, mivel azok jogerőre emelkedésükre tekintettel anyagi jogerővel bírnak, így egy ilyen igény tilalmazott eljárás lenne.

Az EU csatlakozás következtében átvett jogelvek adaptálása során jelentős előrelépés történt a bírósági eljárási hibák megítélésében, mely a Pp. 2§(3) rendelkezés bevezetését eredményezte, azaz konkrét kár bizonyítása nélkül bírósági felelősség és méltányos kártérítés vált megállapíthatóvá, mely rendelkezés léte, rendszerbeli elhelyezkedése fellazította a Ptk 349§ hegemoniáját a bírói felelősség megállapítása vonatkozásában. Nincs semmilyen alkotmányos indok arra nézve, hogy a per ésszerű határidő alatti befejezésének követelménye legyen az egyetlen olyan nevesített bírósági eljárási hiba, amely egyedül szankcionálható. Ebbe a kategóriába kell tartoznia a tisztességes lefolytatáshoz való jog is, ami a jogszabályok jogszerű alkalmazását tételezi fel.

Mindebből következően jelen kereset a Pp. 2§ konkrét rendelkezései valamint azok belső összefüggésrendszere következtében kifejezetten megengedett eljárás.

II. Hatásköri, illetékességi kérdések, bíróság kijelölése

Hatáskör meghatározása

T. Bíróság hatásköre a Pp.-ben nincs konkrétan megjelölve a per tárgyára tekintettel, de mivel a Pp. 23§(1) b, ill. i, pontjában megjelölt ügyekben – közigazgatási jogkörben eljáró személyek károkozása, közigazgatási perek – megyei bírósági hatáskörbe utalja a keresetek I. fokon történő elbírálását, álláspontunk szerint jelen ügy is megyei bírósági hatáskörbe tartozik.

3/2004. Polgári jogegységi határozat

A közjegyző közhatalmi tevékenységet gyakorol akkor, amikor közokiratot készít, így az e tevékenysége során okozott károkért a Ptk. 349. §-a alapján tartozik felelősséggel. Ebből következően az ilyen kártérítési perek elsőfokú elbírálása a megyei bíróság hatáskörébe tartozik.

Analógiaként hivatkozunk a fenti jogegységi határozatra, melyből következően a jelen keresettel kapcsolatos hatáskör sem térhet el a jogegységi határozatban megjelölt szinttől.

Hangsúlyozni kívánjuk, hogy jelen eljárás tárgya nem kártérítés igényléséhez kapcsolódik, hanem annak megállapításához, hogy jogalkalmazói hibát követtek el az alperesek, ezért hivatkozunk fenti határozatra analógiaként.

Illetékesség megjelölése

A Pp. 326§(1) alapján az illetékességet az I. fokon eljáró közigazgatási szerv székhelye alapítja közigazgatási perek esetében.

Mivel jelen kereset tárgyat tekintve ebbe a csoportba tartozik, ennek következtében a Békés Megyei Bíróság rendelkezne kizárólagos illetékességgel az ügy elbírálása kapcsán.

Arra tekintettel azonban, hogy II. r. alperesként maga a Békés Megyei Bíróság került megjelölésre, ezért a Pp. 13§(1) a, b, (2) rendelkezéseinek összevetése alapján az állapítható meg, hogy a Békés Megyei Bíróság nem járhat el jelen ügyben, mivel a megyei bíróság mint

perbeli fél törvényes képviselője a Békés Megyei Bíróság elnöke, s ezen tény a teljes Békés Megyei Bíróságot kizárja jelen perben történő eljárásból.

Tisztelt Hajdú-Bihar Megyei Bíróság illetékességét csupán pergazdaságossági és praktikussági okok indokolják, a megyék szomszédosságára tekintettel.

Eljáró Bíróság kijelölése

Amennyiben T. Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a fentiekben kifejtett hatásköri ill. illetékességi indokokat bármilyen okból nem osztaná és saját hatáskörének, vagy illetékességének hiányát állapítaná meg, ill. arra a következtetésre jutna, miszerint nem állapítható meg melyik az illetékes bíróság, kérjük, hogy a Pp. 45§(2) alapján eljáró bíróság kijelölése érdekében az ügyet a Debreceni Ítéltáblához felterjeszteni szíveskedjenek.

III. Elhatárolások

Tekintettel azon eljárásjogi alapelvre, miszerint a beadványokat tartalmuk és nem elnevezésük alapján kötelező figyelembe venni, a félreértések elkerülése érdekében el kívánjuk határolni jelen keresetet annak tartalma alapján szóba jöhető konkrétan szabályozott egyéb anyagi jogi ill. eljárásjogi intézményektől.

Jelen kereset nem tekinthető sem perújítási, sem felülvizsgálati kérelemnek, továbbá nem minősül államigazgatási jogkörben okozott kár megállapítására irányuló beadványnak sem.

Perújítási kérelem kizártsága

Mint a keresetben megjelölt felek személyéből megállapítható, azok nem azonosak a hivatkozott konkrét peres eljárásban részt vevő felektől, éppen ezért a beadvány nem tesz eleget a Pp. felek azonosságára vonatkozó előírásának.

Továbbá perújításra alkalmas tény esetlegesen jelen eljárás eredményeképpen születhet, tehát jelen eljárás egyik kifejezett célja olyan új körülmények igazolása, bizonyítása – hibás bírói eljárás – amely alapja lehet egy későbbi perújítási eljárásnak. Minderre tekintettel jelen eljárás egy későbbi perújítási eljárás előfeltétele lehet, nem pedig maga a perújítási eljárás.

Felülvizsgálati eljárás kizártsága

Az eljárás tárgya hasonlít a felülvizsgálati eljárások szokásos tárgyára, de hasonlóan a perújítási eljárás kizártságánál leírtakhoz, az eljárásban részt vevő felek sem az alperesi, sem a felperesi oldalon nem egyeznek meg azokkal, akik között az alapul fekvő ügy folyt, így már csak ezen okból is kizárt jelen beadvány ilyenekénti értelmezése.

Továbbá a felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslatnak tekinthető, míg jelen eljárás egy rendes, alapeljárás, melynek során érvényesülnie kell a kétfokú eljárás minden elemének, így felülvizsgálatra csak akkor kerülhet esetlegesen sor, ha jelen eljárás II. fokú jogerős határozattal végződik, feltéve, ha az ellen valamilyen egyéb ok miatt nem lesz kizárt ilyen beadvány benyújtása.

Államigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség megállapításának kizártsága

Jelen beadvány nem irányul kártérítés megállapítására és megtérítésének igényére. A felek azonosak azokkal, akik erre ugyan jogosultsággal rendelkezének, de a kereset kifejezett célja az, hogy a Pp. alapelvekben és részletszabályaiban, valamint az anyagi jog rendelkezései által meghatározott jogok és kötelezettségek jogszerű értelmezését kényszerítse ki a jogalkalmazótól, függetlenül attól, hogy a vitássá tett eljárás következtében keletkezett vagy sem kár.

A per egyfajta tesztelése annak, hogy Magyarországon létezik-e konkrét jogvédelem a végső jogalkalmazó – bíróság – által elkövetett jogsértésekkel szemben, ill. van-e kivétel a bíróság előtti egyenlőséget deklaráló alkotmányos rendelkezések alól.

A per célja a károsodás megelőzése az által, hogy a károkozó hibás jogértelmezés megállapítása és a hibát elkövetőkkel szembeni szankcionálási lehetőség deklarálása következtében reális visszatartó erő alakuljon ki a jogsértések elkövetésével szemben.

IV. Kereshetőségi jog kérdései

Tisztázandó alapkérdés, hogy a jelen ügyben fellépő felperesek fel tudnak-e mutatni olyan személyes érdeket, amely indokoltá és megengedetté teszi igényük ilyen módon történő érvényesítését, azaz van-e jogosultságuk a keresettel érvényesített igényre.

Az I. r. felperes kereshetőségi joga nem lehet kérdéses, tekintettel arra, hogy a hivatkozott bírósági ítéletekben felperesként vett részt és a keresetben megjelölt hibákat vele szemben követték el. Továbbá az I. r. felperes, számára kedvező ítélet esetén a hivatkozott ítéletekkel szemben eredmény reményében akár perújítási kérelem keretében, akár egyéb eljárás kezdeményezése mellett felülbírálatot kezdeményezhet, vagy kár bekövetkezésekor reparációt igényelhet.

Mindezek következtében I. r. felperes kereshetőségi joga kétségtelenül fennáll.

A II. r. felperes a hivatkozott ítéleteket meghozó bírósági eljárásokban az I. r. felperes jogi képviselőjeként járt el, és a hivatkozott ítéletek az általa kifejtett szakmai indokokat hagyták figyelmen kívül. Minderre tekintettel szakmai értelemben a II. r. felperes személyi érintettsége sem lehet vita tárgya.

Ennek folyamányaként a két hivatkozott ítélet jelentősen kihat személyes „piaci” megítélésére is, azaz bírósági műhiba következtében szakmai presztízse kárt szenvedett, a jelenlegi „piaci” értékelési elveket figyelembe véve csökkent, ami az ügyfélkör szűkülésében jelentkezhet.

Annak deklarálása viszont, hogy ezen eredmény bírósági jogalkalmazási hiba eredményeképpen következett be alkalmas arra, hogy a hivatkozott „piaci” értékítéleti hátrány reparálásra kerüljön.

Ez az egyik kifejezett indoka annak, hogy jelen eljárás keretében nem kártérítés megítélését kérik a felperesek, hanem a bírósági jogalkalmazási hiba elkövetésének deklarálását ítéleti formában.

Az I. r. felperes ennek eredményeképpen egyéb eljárások keretében kérheti a hibák kijavítását, míg egy ilyen ítélet önmaga elegendő a II. r. felperest ért hátrányok kiküszöbölésére.

Mindezek következtében álláspontunk szerint mind az I. r., mind a II. r. felperes kereshetőségi joga fennáll.

V. Kereset célja

Jelen keresetnek vannak közvetlen és közvetett céljai.

Közvetlen célként, mint a IV. pontban már kifejtésre került az I. r. felperes célja a károsodás megelőzése, és a hibák kijavítására vonatkozó igény megalapozása, míg a II. r. felperes nem reális szakmai megítélését kívánja reparálni jelen eljárás eredményeképpen.

A bírósági eljárásokban a bírói eljárásokat kivéve mindenki másra ugyanúgy vonatkoznak a gondatlanul ill. a szándékosan elkövetett jogsértésekért fennálló felelősségi szabályok. Ehhez képest folyamatosan követett joggyakorlat a bírói eljárások vonatkozásában az, hogy csak kirívó jogalkalmazási hibák esetén állapították meg a jogalkalmazók felelősségét. Ez felróhatósági terminológiában súlyos gondatlanságot ill. szándékos károkozást jelent. Ez a kettős zsinórmérték alkotmányosan nem magyarázható, erkölcsileg pedig elfogadhatatlan. Az ítélkezésre sem vonatkozhat más zsinórmérték, mint az általuk megítéltekre. Ha pl. az egyszerű gondatlanság akár büntetőjogi szankciót is vonhat maga után, nem tartható fenn az a joggyakorlat, miszerint az ítélkezők ilyen súlyú jogellenességért nem vonhatók felelősségre. Ennek deklarálása talán a legfontosabbnak tekintett kereseti cél.

A követett – egyébként méltánytalan - állandó joggyakorlatot áttörte a Pp. 2§(3) újonnan bevezetett rendelkezése, mivel felróhatóságtól függetlenül is megállapíthatónak és reparálhatónak minősítette a bírósági jogsértés egy nevesített esetét, és így pont az alapelvekkel lenne ellentétes az, ha más jellegű bírósági jogsértés esetén más lenne az elbírálás zsinórmértéke.

1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról

2. § (1) A bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1. §-ban foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.

(3) Az (1) bekezdésben foglaltak teljesítésének elmulasztása esetén a fél - az alapvető jogait ért sérelemre hivatkozással - méltányos elégtételt biztosító kártérítésre tarthat igényt, feltéve, hogy a sérelem a jogorvoslati eljárásban nem orvosolható. Az igény elbírálása során a bíróság soron kívül jár el. A kártérítés megállapítását nem zárja ki, ha a bíróság nevében eljáró személynek az okozott jogsérelem közvetlenül nem volt felróható.

Jelen kereset további célja az, hogy jogalkalmazási hiba elkövetése esetén a hibát elkövető konkrét személyekkel szemben a jogszabályokban megjelölt felelősségi szabályok érvényesíthetőek legyenek. Mindennek további és végső célja az, hogy olyan személy ne járhasson el hosszabb távon, aki sorozatos jogalkalmazási hibát vét.

Mindezek eredménye az, hogy stabil jogbiztonság alakul ki, és a jogszabályok ill. az állandó joggyakorlat ismeretében az ítélkezés kiszámíthatóvá válik, amely sajnos jelenleg egyáltalán nem jellemzi az igazságszolgáltatást.

Bírósági jogalkalmazási hiba megállapítása esetén az alábbi eljárások kezdeményezésére is jogosultakká válnának az érintettek:

1. Bírói alkalmatlanság megállapítására irányuló soron kívüli értékelés
2. Fegyelmi eljárás

Bírói alkalmatlanság soron kívüli vizsgálata

1997. évi LXVII. törvény
a bírák jogállásáról és javadalmazásáról

21. § A bíró hivatását esküjéhez hűen köteles gyakorolni, igazságszolgáltatási feladatainak teljesítését nem tagadhatja meg, a rábízott ügyekben folyamatosan, lelkiismeretesen köteles eljárni.

26. § (1) A bíró minden ügyben befolyástól mentesen, és részrehajlás nélkül köteles eljárni.

30. § (1) A bíró a rábízott ügyet annak munkaigényessége és az eljárás sajátosságai által meghatározott ésszerű határidőn belül köteles elbírálni.

31. § A bíró az eljárása során köteles az ügyféllel szemben tisztességes és pártatlan magatartást tanúsítani.

47. § (1) A bíró munkáját az e törvényben meghatározott időszakonként, feltételek és okok esetén értékelni kell.

50. § (1)

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon kívül, soron kívül értékelni kell a bíró tevékenységét, ha

a) a bíró alkalmatlanságának megállapítását kezdeményezték [54. § (2) bekezdésének a) pontja],

54. § (1) Ha bármely okból felmerül, hogy a bírói tevékenység ellátására a bíró tartósan nem képes, a bíróság elnöke őt írásban felszólítja, hogy bírói tisztségéről 30 napon belül mondjon le. A felszólításban röviden meg kell jelölni azokat az okokat, amelyek a bíró alkalmatlanságára utalnak.

(2) Ha a bíró a (1) bekezdés szerinti felszólítás ellenére, tisztségéről nem mond le,

a) szakmai ok esetén el kell rendelni a bíró munkájának soron kívüli értékelését,

Fegyelmi eljárás

A fegyelmi vétség

63. § Fegyelmi vétséget követ el a bíró, ha vétkesen

a) a szolgálati viszonyával kapcsolatos kötelezettségeit megszegi, vagy

b) az életmódjával, magatartásával a bírói hivatás tekintélyét sérti vagy veszélyezteti.

Jogalkalmazási hiba akár szándékosan, akár gondatlanul történik, megsérti azokat az elvárásokat, amelyeket a bíróval szemben a fenti jogszabály elvárásként megfogalmaz, így akár alapja lehet mindkét eljárás lefolytatásának is.

Mint a jogszabályokból látható, a felek közvetlenül nem jogosultak ilyen eljárások megindítására, viszont indítványt tehetnek jogerősen jogalkalmazási hibát megállapító ítélet birtokában az eljárások megindítására. Ilyen ítélet hiányában az ilyen eljárásokat kezdeményezők ellen lehetne magánjogi ill. egyéb eljárást indítani az érintettek részéről, tehát a kereset szerint meghozott ítélet jogereje védi meg a kezdeményezőt attól, hogy utóbb ellene retorziót alkalmazzanak. Ezen jogi védelem biztosítása szintén fontos célja jelen keresetnek.

Ennek igazolására hivatkozunk a Békés Megyei Bíróság elnöke által a II. r. felperes ellen indítványozott kamarai fegyelmi eljárásra, mivel a Battonyai Városi Bíróság egyik bírájával kapcsolatban beadványt nyújtott be bírói alkalmatlanság megállapítására jogosult részére soron kívüli alkalmatlanság eljárás megindítására a fentiekben hivatkozott jogszabály alapján.

VI. Megállapítási per indokai

A kereset a Pp. 123§ alapján megállapításra irányuló igényt fogalmaz meg. A Pp. vonatkozó rendelkezései több feltétel együttes fennállását követeli meg ahhoz, hogy marasztalás helyett megállapítás legyen a per tárgya:

1952. évi III. törvény
a polgári perrendtartásról

123. § Ha a kereseti kérelem számadási kötelezettség megállapítására irányul, a felperes ezzel együtt kérheti az általa előterjesztett számadás helyességének megállapítását is. Megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.

Annak, hogy megállapításra irányuló keresetet lehessen indítani, két konjunktív jogszabályi feltétele van.

Az egyik a jogvédelem szükségessége, mégpedig a felperesnek az alperessel szembeni jogvédelme szükségessége és a teljesítés követelésének kizártsága.

A megállapítási kereset valamennyi feltétele álláspontunk szerint fennáll.

A konjunktív feltételek közül az utolsó fennállása – valamilyen okból teljesítés nem követelhető – különösebb érvelés és vizsgálat nélkül is megállapítható, mivel az érintett ítéletek jogerősek lettek, így az anyagi jogerő zárja ki teljesítésre irányuló kereset benyújtását.

A másik feltétel az alperesekkel szembeni jogvédelem szükségességének kérdése. Ez a két felperes vonatkozásában különböző indokok alapján szintén fennáll.

Az I. r. alperes a két megjelölt ítélet rendelkezése szerint pervesztes lett, mely ítéletekhez anyagi jogerő kapcsolódott. A pervesztés oka álláspontunk szerint az eljárás során elkövetett bírósági jogalkalmazási hibák voltak, melyre nem került volna sor akkor, ha a Pp. 2§-a az eljárt bíróságok által betartásra kerül. A bírósági jogalkalmazási hibát megállapító jogerős ítélet lehet csak az alapja annak, hogy a két vitatott ítélet perújítási eljárás keretében megváltozatható legyen. Minderre tekintettel az I. r. felperesnek más jogi lehetőség nem áll rendelkezésére jogai megvédésére az alperesekkel szemben a tisztességes eljárás biztosítására – Pp. 2§ - mint a vele szemben elkövetett bírósági jogalkalmazási hiba ítéleti megállapítása. A fentiek alapján az I. r. felperes védett joga a Pp. 2§-ban biztosított tisztességes eljáráshoz való jog biztosítása, mely jog érvényesítéséhez más jogi lehetősége a fentiekben ismertetett körülmények következtében nincs lehetőség.

A II. r. felperes úgy is, mint a hivatkozott ügyben eljárt jogi képviselő és úgy is, mint az ügyvédi hivatás képviselője érintett az ügyben, így a jogvédelem egyrészt a hivatkozott ügyekben kifejtett szakmai tevékenységének degradálása elleni védelemhez szükséges, mely részletei a IV. pont alatt már kifejtésre kerültek. Ezen túlmenően a Ptk 78§-a nevesíti a jó hírnévhez való jogot, melyet szakmai szempontból sértenek az I. és II. r. alperesek által

megvalósított jogalkalmazási hibák. Ezen jogi alapon a Ptk 84§(1) a. pontja alapján nevesített joga van megállapítási kereset benyújtására.

A fentiekén túlmenően törvényi kötelezettsége is fennáll a II. r. felperesnek arra vonatkozóan, hogy hasonló esetekben az ügyvédi hivatás védelmében fellépjen.

1998. évi XI. törvény

az ügyvédekről

1. § Az ügyvéd a hivatásának gyakorlásával - törvényes eszközökkel és módon - elősegíti megbízója jogainak érvényesítését és kötelezettségeinek teljesítését. Közreműködik abban, hogy az ellenérdekű felek a jogvitáikat megegyezéssel intézzék el.

3. § (1) Az ügyvéd e tevékenységében szabad és független. Az ügyvéd nem vállalhat olyan kötelezettséget, amely a hivatásbeli függetlenségét veszélyezteti.

(3) Az ügyvéd nem működhet közre, ha az a hivatásával nem egyeztethető össze, így különösen ha a közreműködését olyan jogügyletnek kéri, amely jogszabályba ütközik, vagy jogszabály megkerülésére irányul.

Ügyvédként a fenti jogszabály rendelkezéseit és az alkotmányos alapelveket figyelembe véve nemcsak a bíróságon kívüli eljárásokra vonatkozóan köteles betartani a hivatkozott rendelkezéseket, hanem akár a bíróságokkal szemben is. Minden eszközt igénybe kell vennie mindkét cél – ügyfél érdekeinek védelme, jogszabályba ütköző eljárás megakadályozása – elérése érdekében, melynek keretében jelen kereset benyújtására is feljogosítottá válik.

A kifejtettek alapján mindkét felperes kellő jogalappal rendelkezik megállapítási kereset benyújtására.

VII. Bírói eljárás elvárhatósági szintjének meghatározása, tartalmi analógia megjelölése

Jelen eljáráshoz analógiát az ún. orvosi műhiba perek szolgáltatják azzal, hogy az ott használt szakkifejezések megfelelő átalakítással a bírósági eljárásban is alkalmazhatóak, pl. diagnózis – tényállás, alkalmazott gyógy mód – ítélet stb.

BH1987. 14.

Az ún. orvosi műhiba miatt érvényesített kártérítési igény elbírálása során irányadó szempontok [Ptk. 348. § (1) bek., 1972. évi II. tv. 43. § (1) és (2) bek., Pp. 182. § (3) és (4) bek.].

A Ptk. 348. §-ának (1) bekezdése értelmében - jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - a károsulttal szemben a munkáltató a felelős, ha alkalmazottja a munkaviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz. E rendelkezés alapján a munkáltató felelőssége akkor áll fenn, ha egyébként a kárt okozó alkalmazott felelőssége is megállapítható lenne. Az alkalmazott magatartását tehát a felelősségnek az adott esetre irányadó anyagi jogi szabályai alapján kell vizsgálni.

A gyógyító-megelőző tevékenységet ellátó orvosok működésének alapvető szabályait az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény (Tv.) rendelkezései tartalmazzák. A Tv. 43. §-ának (1) bekezdése értelmében az orvosi vizsgálatnak a beteg minden panaszára és a vizsgálat során észlelt káros tünetekre ki kell terjednie. A beteg az adott lehetőségek között az orvostudomány mindenkori állásának, a beteg egyéni adottságának, valamint betegsége szakának megfelelő gyógykezelésben kell részesíteni. Az orvosnak a legcélszerűbb vizsgálati módszereket és gyógyító eszközöket kell alkalmazni. A gyógyító-megelőző tevékenységet az orvosnak - Tv. 43. §-ának (2) bekezdése szerint - a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel kell kifejtenie. Ebből

az következik, hogy az adott helyzetben általában elvárható magatartás mértéke a gyógyító orvosnál: a legnagyobb gondosság és körültekintés.

A Legfelsőbb Bíróság nyomatékosan rámutat arra: az alperes felelőssége szempontjából nem azt kell vizsgálni, hogy az alperes orvosai úgy jártak-e el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, hanem az a kérdés, kifejtették-e a legnagyobb gondosságot és körültekintést a felperes kezelése során, így pl. a műtét kapcsán a hasüreg lezárása előtt abból a célból, hogy megállapíthassák: a bonyolult műtéti területen nem történt-e a hólyag és a hasfal összevarrása. Az alperes kártérítési felelősségét ebből a szempontból megállapítható mulasztás alapozza meg. (P. törv. III. 20. 137/1986. sz.)

Az orvosi műhiba perekkel kapcsolatosan a Legfelsőbb Bíróság elvi éllel rögzítette azt az elvárási rendszert és szintet, melyet az orvosoknak tanúsítaniuk kell eljárásuk során, mely átlagosnál magasabb elvárási szintet a bírói tevékenység értékelése során sem lehetséges alacsonyabb szinten kezelni.

Kérjük T. Bíróságot, hogy az eljárás során a fentiekben meghatározott magasabb elvárási szint figyelembe vétele mellett szíveskedjen vizsgálni a megjelölt bírói eljárásokat.

VIII. Bírói műhiba megjelölése.

A I-VII pontokban előadottak a VIII.-IX. pontokban előadottak érdemi elbírálásának megalapozásához voltak szükségesek, de magát a tényleges jogalkalmazási hibát az alábbiakban jelöljük meg.

A jelen keresetben megjelölt ítéletek tárgyát az I. r. felperes által szerződés nem létezésére ill. érvénytelenségének megállapítására benyújtott keresete képezte.

Az ügy rövid lényege szerint I. r. felperes kárpótlás során az alapper I. r. alperese útján kárpótlási földet szerzett. Az I. r. alperes - I. r. felperes nyilatkozata szerint - egy kitöltetlen nyomtatványt íratott vele alá abból a célból, hogy az általa képviselt vadásztársaság a tilalom lejártát követően elővásárlási jogot gyakoroljon a kárpótlási területre. I. r. felperes ezt a dokumentumot aláírta, majd ez az irat a kitöltetlen részek kitöltését és tanúkkal történő aláíratását követően az I. r. alperes nagykorú leánya javára szóló adásvételi szerződéssé változott, és azt benyújtották ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre is. Minderről I. r. felperes utólag, több hónappal később a földhivatal tájékoztatásából szerzett tudomást. A megindult büntetőeljárásban az I. r. alperes egyértelmű nyilatkozatot tett azzal a tartalommal, miszerint I. r. felperesnél nem a vadásztársaság, hanem saját nevében járt el.

Természetesen a jelen per I. r. felperesét terhelték a feni állítások bizonyítási kötelezettsége, mely álláspontunk szerint maradéktalanul meg is történt, de ennek ellenére az alábbiakban részletezett jogalkalmazási hibák következtében elutasításra került a kereset.

A vitatott ítéletek az alábbi jogalkalmazói hibákat tartalmazzák:

Logikai hiba

Az Orosházi Városi Bíróság 5. P. 20.764/1999/17 sz. alatt kiadott első fokú ítélete tartalmaz ilyen hibát.

Az ítélet központi problémája az volt, hogy a szerződés létrejöttéhez a Ptk szerint két fél egybehangzó akaratnyilvánítása volt szükséges. A Ptk a távollevők szerződési nyilatkozatának érvényességi feltételeit is meghatározza az ajánlati kötöttség időtartamával együtt. Az vitathatatlan tény volt, hogy az I. r. alperes nyilatkozata szerint magát és nem nagykorú lányát képviselte I. r. felperessel szembeni eljárás során, így a Ptk rendelkezése alapján I. r. felperes

az általa sosem látott és nem ismert vevő részére nem tudott ajánlatot tenni. Ezt a problémát az ítélet a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzése alapján lefolytatott megismételt eljárásban a következő okfejtéssel küszöbölte ki:

„Önmagában az a körülmény, hogy a felperes (I. r. felperes) a II. r. alperest (nagykorú leány) nem ismeri, a szerződés érvényességét nem érinti, mivel az I. r. alperes (meghatalmazott) nem a II. r. alperes képviselőjében járt el, amikor a felperes írásbeli ajánlatot tett a szerződéskötésre, míg ezen ajánlatot a II. r. alperes elfogadta, amikor a szerződést ő is aláírta, így közöttük a szerződés létrejött.” (6. o. 2. bek.)

A fenti indoklásrész tartalmazza a logikai hibát. Az alábbi elemzésből megállapítható, hogy az arisztotelészi logika alapszabályainak nyílt megsértését lehet felfedezni.

Követve az arisztotelészi logika szabályait az állapítható meg, hogy a fenti indoklás központi részében az eljáró bíró két premisszát képezett és azokból levonta a következtetést, azaz szillogizmust hozott létre az alábbiak szerint:

Felperes nem ismeri II. r. alperest

I. r. alperes nem képviselte II. r. alperest

Ennek következtében felperes és II. r. alperes között szerződés jött létre

A logikai hiba az előzményt jelentő premisszapár egymáshoz való viszonyára vonatkozó első logikai szabály megsértésében testesül meg:

„Ha mindkét előzmény tagadó kijelentés, akkor nem jöhet létre szillogizmus”

Ha ezt a szabályt az ítéleti szillogizmusra alkalmazzuk, akkor csak azt lehet megállapítani, hogy mindkét premissza tagadó, így azokból semmilyen következtetés nem volt levonható, azaz a felperes és a II. r. alperes között semmilyen kapcsolat nem állt fenn. Ez az eredmény a felek közti egyező akarat kijelentés, a szerződés hiányát jelenti, ellentétben az ítélet megállapításával. A fenti logikai hiba hiányában ellentétes ítéleti döntés született volna.

Releváns jogszabályi rendelkezések figyelmen kívül hagyása, bizonyíték helyett fikció alkalmazása

Az I. fokú ítélet további sorsát követve újabb eljárásjogi problémát lehet felfedezni, mégpedig releváns jogszabályi rendelkezés figyelmen kívül hagyását.

Az I. fokú ítélet nem adott választ az ajánlati kötöttség kérdésre. Erre a feladatra a II. fokú – Békés Megyei Bíróság – vállalkozott az 1. Pf. 21.202/2000/5 sz. alatti II. fokú ítéletében. Az I. fokú ítélet álláspontja az volt, hogy a szerződés akkor jött létre, amikor azt a II. r. alperes aláírta. A II. fokú ítélet ezzel nem értett egyet. A szerződés 1994. januárjában került aláírás után közvetlenül benyújtásra a földhivatalhoz, I. r. felperes erről 1994. őszén szerzett tudomást.

A II. fokú ítélet elfogadta az 1. pontban meghatározott logikai hibát, - átértelmezve az I. fokú ítélet tartalmát és a logikai hibát azzal a tartalommal töltötték ki, miszerint az I. r. alperes nem képviselte a II. r. alperest, csupán „postás” volt, - bár ilyen tartalom az I. fokú ítéletben nem szerepelt - és abból további következtetéseket vont le. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy I. r. felperes az „ajánlat megtételével” együtt ajánlati kötöttségének idejét határozatlan időre hosszabbította meg. I. r. felperes nem tett mást, mint aláírta a vitatott tartalmú iratot és átadta azt az I. r. alperesnek, aki mint tudjuk nem képviselte a II. r. alperest a tulajdonszerzőt, csak postás volt a II. fokú bíróság szerint. Ha ez így van, és tényként szerepel az ügyben az is,

hogy ezt követően semmilyen kapcsolat nem volt a felek között, csak akkor, amikor kiderült az ingatlan átruházás ténye. Mivel logikailag ajánlati kötöttséggel kapcsolatos nyilatkozatról ajánlat nélkül nem lehet beszélni, akkor ebből az következik, hogy az ajánlati kötöttség meghosszabbításáról legkorábban az ajánlat megtételekor lehet nyilatkozni. Ilyen jellegű nyilatkozat vagy akár ráutaló magatartás a felek kapcsolatának teljes hiánya miatt nem volt lehetséges, - erre egyébként az alperesek sem hivatkoztak az eljárás során egyszer sem – továbbá a „postási” szerep miatt a II. r. alperes nevében az I. r. alperes sem tárgyalhatott ezért bizonyítás helyett fikció alapján vezette be a II. fokú ítélet az ajánlati kötöttség meghosszabbításának állítását a tényállásba.

Erre tekintettel végkövetkeztetése a következőképpen szól:

„Ezt követően 1994. szeptemberében az I.r. alperes elvitte a felperesnek az alperesek által is aláírt adásvételi szerződést, melyre tekintettel a felek között az adásvételi szerződés ezen a napon jött létre.” (3. o. 4. bek.)

A korábban már egyszer hatályon kívül helyezett 1. Pf. 20.921/1997/4 sz. II. fokú ítéletben ugyanezen körülmények a következőképpen jelentek meg:

„Amikor az I. és II. r. alperesek a perbeli adásvételi szerződést aláírták, a felperes írásbeli ajánlata általuk elfogadásra került és a szerződés közöttük érvényesen létrejött.” (3. o. 2. bek.)

A két ítéleti indoklás merőben eltér egymástól. Melyik az igaz? Igaz-e egyáltalán bármelyik állítás, vagy egy harmadik következtetés felel meg a jogszabályi előírásoknak? Ugyan arra a változatlan ténykörre lehet-e ennyire eltérő két következtetést is levonni? Ez a két megállapítás annyira szakmai jelegű, hogy nem magyarázható csak gondatlansággal.

További probléma az, hogy a földhivatalhoz ezek szerint 1994. januárjában egy létre nem jött szerződés került benyújtásra. Erről nem tesz említést a II. fokú ítélet. További jelentős hiba, hogy az időközben hatályba lépett ingatlan-nyilvántartási jogszabály módosítás következtében 1994. februártól kezdődően ügyvédi ellenjegyzéshez kötötte a jogszabály az ingatlanra vonatkozó szerződések alapján történő ingatlan-nyilvántartási tulajdonszerzés lehetőségét. Mindebből az következik, hogy 1994. szeptemberében már kelléke volt a bejegyzésnek az ellenjegyzés, melyet viszont a szerződés nem tartalmazta.

A Ptk 217§(1) szerint jogszabály a szerződésre meghatározott alakot szabhat. Ezen előírások megsértésével megkötött szerződések semmisek.

Az ingatlan-nyilvántartási jogszabályok mind a teljes bizonyító erejű magánokirati kellékeket, mind az ügyvédi ellenjegyzést az ingatlanra vonatkozó szerződés alaki kellékeiként jelölte meg, amely ilyen módon visszavezethető a Ptk 217§(1) bekezdésére, így ezek hiányában a szerződést semmisnek kellett volna tekinteni, mely semmisséget a bíróságnak hivatalból is meg kellett volna állapítania.

Ezt az időközi és releváns jogszabály módosítást az eljáró II. fokú bíróság figyelmen kívül hagyta, továbbá a szerződés 1994. januártól szeptemberig terjedő időtartam alatti jogi helyzetről sincs semmilyen megállapítás az ítéletben.

A Legfelsőbb Bíróság a Pfv. IX. 20.975/2001/5. sz. alatti helybenhagyó ítéletében a következőt fűzte hozzá a II. fokú Bíróság indoklásához:

„ Az a körülmény pedig, hogy az alperesek a tulajdonjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzése érdekében a szerződést a földhivatalnak annak jogi értelemben történt létrejötte előtt benyújtották, a szerződést önmagában nem teszi érvénytelenné.” (5.o. 2. bek.)

Ebben a megállapításban ismételten logikai hibát lehet felfedezni.

Egyrészt ha a Ptk 205§(1) rendelkezését – a szerződés egyező akaratnyilvánítással jön létre - , összevetjük a Ptk 200§(2) rendelkezésével, – semmis a szerződés, ha jogszabályba ütközik

- akkor a földhivatalhoz benyújtott még nem létező, de formailag szerződésnek feltüntetett okiratot magát érvénytelennek kell tekinteni, mivel más kategóriát ilyen dokumentumokra a Ptk nem nevesít.

Mindebből az következik, hogy amennyiben egy nem létező szerződés került benyújtásra 1994. januárjában, akkor annak ítélet szerinti létrejöttét követően ismételten be kellett volna nyújtani a hivatkozott ügyvédi ellenjegyzéssel és a felek megerősítő jognyilatkozatával együtt.

Ha nem így kellene értelmezni a szituációt, akkor egyáltalán nem érthető, hogy az un. lakásmaffia ügyekben milyen jogi alapon járnak el a bíróságok, amikor ott is létre nem jött szerződések alapján értek el az elkövetők ingatlan-nyilvántartási tulajdonmódosításokat. Ha ez az ügy precedens lenne, akkor ebből az következne, hogy létre nem jött szerződések alapján, azaz egyoldalú nyilatkozatokkal is ki lehetne váltani - másokat is tudtukon kívül érintő - joghatásokat.

További a fentiekben kifejtett bírósági ítéleti magyarázatok mindegyikét cáfoló körülmény az, hogy egyetlen bizonyíték sem szól arról, hogy az alperesek valamelyike egyáltalán visszavitte volna a vitatott szerződést az I. r. felperesnek.

Az I. r. felperes a földhivatal értesítéséből szerzett tudomást a bejegyzési kérelemről, melyet követően azonnal keresetet nyújtott be annak érvénytelenítése iránt.

„Ezt követően 1994. szeptemberében az I.r. alperes elvitte a felperesnek az alperesek által is aláírt adásvételi szerződést, melyre tekintettel a felek között az adásvételi szerződés ezen a napon jött létre.” (3. o. 4. bek.)

Mivel semmilyen bizonyíték nem állt rendelkezésre arról, hogy az alperesek valamelyike bármikor is eljuttatta volna a hivatkozott szerződést az I. r. felperesnek, ezért a hivatkozott ítéletek logikáját követve a szerződés soha sem jött létre, így az ma sem létezik, melyre tekintettel nem létező szerződés alapján semmilyen joghatást nem lehetett volna kiváltani.

Ez a bírósági eljárás a bizonyítási eljárásra és a bizonyítékok értékelésére vonatkozó Pp. rendelkezéseket sérti folyamatosan.

További bírósági jogalkalmazási hiba az ítéletekben az a körülmény, hogy a szerződés létrejöttének fentiekben kifejtett ítéleti fikciója alapján nem mehetett egyébként sem teljesebbé a szerződés, mivel az sem volt kérdéses, hogy a hivatkozott szerződésben megjelölt vételárat az ott megjelölt föld ellenértékéért egyik alperes sem fizette meg soha. Ez a tény sem befolyásolta az eljáró bíróságokat abban, hogy a szerződést érvényes és hatályos szerződésnek tekintsék.

A fentiekben részletezett bírósági jogalkalmazási hibákat összefoglalva konkrét kereseti kérelmünk az alábbi:

Kérjük megállapítani, hogy jelen per alperesei megsértették a Pp.-nek a bizonyításra, a bizonyítékok figyelembe vételére vonatkozó Pp. rendelkezéseket,
megsértették a Ptk-nak a szerződések létrejöttére vonatkozó rendelkezéseinek betartását, logikai hibát vétettek az ítélet indoklásában
megsértették a Pp.-nek a tisztességes eljárásra vonatkozó rendelkezéseit
hibásan alkalmazták az ingatlan-nyilvántartásról rendelkező jogszabályok előírásait

Mindegyik kérdésben felróható bírósági jogalkalmazási hiba elkövetése történt, melynek megállapítására kérjük T. Bíróságot.

Bejelentjük T. Bíróságnak, hogy a felek között közvetítői eljárás lefolytatására nem került sor.

Jelen ügyben lerovásra került 16.500 Ft eljárási illeték.

Melléletek:

F/1 Ügyvédi meghatalmazás

F/2 Orosházi Városi Bíróság 5. P. 20.764/1997/17 sz. alatt kiadott I. fokú ítélete

F/3 Békés Megyei Bíróság 1. Pf. 21.202/2000/5 sz. alatt kiadott jogerős ítélete

Orosháza 2005. szeptember 7.

Tisztelettel:

.....
I. r. felperes

Dr. Kincses István
II. r. felperes